

A TANULÓI CÉLOK KÉRDŐÍV MŰKÖDÉSÉNEK VIZSGÁLATA MATEMATIKA TANTÁRGYHOZ KÖTŐDŐEN 5–8. ÉVFOLYAMON

Fejes József Balázs, Vígh Tibor

SZTE Neveléstudományi Intézet

Kulcsszavak: tanulási motiváció; célorientációs elmélet; modern tesztelmélet

A tanulási motiváció egyik legaktívabb kutatási megközelítéséhez, a célorientációs elmülethez kapcsolódó tudás hazai alkalmazásának akadálya, hogy nem rendelkezünk olyan mérőeszközzel, amelynek segítségével megismerhetők a tanulók célorientációi. A terület gyors fejlődését, valamint a széles körben használt kérdőíveket érő kritikákat figyelembe véve nem találhatunk a nemzetközi szakirodalomban általános iskolás tanulók számára adaptálható eszközt, ezért saját kérdőív létrehozása mellett döntöttünk.

A kutatás során a létrehozott mérőeszköz pszichometriai mutatóit klasszikus és modern tesztelméleti eszközökkel vizsgáltuk, továbbá összevetettük az egyes céltípusok közötti kapcsolatokat a nemzetközi szakirodalom eredményeivel. Mérésünkben 885 tanuló töltötte ki 5–8. évfolyamon Likert-skálás állításokat tartalmazó kérdőívünket, melylyel a matematika tantárgyhoz kötődően öt céltípus vizsgálható. A mérőeszköz a célok széles körben elfogadott 2x2-es felosztására (elsajátítási-viszonyító, teljesítménykereső-teljesítménykerülő) épült, valamint a szűkebb körben elterjedt tanulást kerülő célra vonatkozó állításokat tartalmazott.

Eredményeink 20, céltípusonként 4-4 kérdőívétel érvényességét igazolták. A létrejött skálák megbízhatósága (Cronbach- α) a teljes mintán 0,71 és 0,93 közötti, és minden évfolyamon az összes skálánál meghaladja a 0,70-et. A parciáliskredit-moddellel létrehozott minta-itemtérképek alapján a dimenziókhöz tartozó kérdőívtelemek többnyire megfelelően fedik le a diákok motivációs szintjét. A teljesítménykereső céloknál azonosíthatóak nagyobb különbségek a tanulók motivációjában. A célok közötti korrelációk mintázata jelentősen eltér a nemzetközi szakirodalom alapján megfogalmazott várakozásainktól, és arra utal, hogy a tanulók körében a céltípusok bármely kombinációiban jelentős súlyt képvisel a legkedvezőtlenebb kognitív és motivációs folyamatokhoz köthető viszonyító teljesítménykerülő cél.

A létrehozott mérőeszköz egy hazánkban eddig kevésbé hangsúlyos motivációs elmélet alapjainak megteremtésében jelent előrelépést, valamint új megközelítésből ad információt a tanulók motivációs sajátosságairól.